

SEBALDUS HEYDEN.

Pueris suae fidei commissis

S. D.

Procul dubio meministis adhuc, optimi pueri, cur altero ab hinc anno veterem illum usum, quo vobis per singulos dies bina re:um vocabula addiscenda proponebantur, è meo ludo exploserim. Nempe quòd absurdum & ferè nullius fructus videretur. Quid enim ad latinam phrasin adeò hoc faceret, si uno & altero vocabulo percepto, nullus præterea usus accederet? Substitui autem in locum vobis singulis diebus, singulas orationculas, quæ tamen octo syllabas non excederent, addiscendas: idque in formam Dialogorum, ut sic in addiscendo gratior facultas, & in repetendo jucundior commoditas rudibus adhuc ingenis accederet. Quia verò libelli illi latinarii (ut vocant,) nostrâ manu vobis conscripti, perpetui esse nequeant, & immensus labor sit, quoties perierint illi, novos exscribere, & tamen nisi hos Dialogos totos quisq; habeat, præterquàm quod citra tedium repetere neutiquam possit, etiâ nullum fructum consequi valeat: Idèò eos, qualescunq; tandem sunt, imprimendos curavi, ut exiguo ære laceratos libellos reparare possëtis, & vos quotidiana repetitionis, vel ob characteris venustatem, tanto minus pigeret. Gratis igitur hoc munus accipite animis, atq; vestrum Præceptorem, ut dignum est, diligite & colite. Valete.

SALU-

SALUTATIO MATUTINA.

Dialogus I.

ANDREAS. BALTHASAR.

A Onus dies.
Ein guten Tag.
Isten adgyon jó napot.

B Deo gratias.
Gott sey Dank.
Isten fogadgya.

A Opto tibi bonum diem.
Ich wünsche dir ein guten Tag.
Kévének neked jó napot.

B Talem & tibi precor,
Ich biete dir auch so viel.
Olyant kévének neked-is.

A Benè sit tibi hoc die.
Dir sol an dem Tage wohl seyn.
Ez napon jó legyen gonoszul dolgod.

B Nec tibi malè sit.
Es sol dir auch nicht übel seyn.
Nekeð se legyen gonoszul dolgod.

A 2

SA-

SALUTATIO MERIDIANA.

Dialogus II.

BLASIUS, CLEMENS.

B Salve Clemens.

Sey gegrüßet Clemens.

Köszönöd neked Kelemen.

C Salve & tu.

Sey du auch gegrüßet.

Köszönök neked-is.

B Salve plurimum.

Sey du sehr gegrüßet.

Igen köszönök neked.

C Et tu tantundem salve.

Und du auch so sehr.

Tenéked-is annyiban köszönök.

B Salvus sis tu.

Du sey gegrüßet. Egességgel.

C Tu quoque salve.

Sey du auch gegrüßet. Te-is egességgel.

B Salutem tibi precor.

Ich wünsche dir Heyl.

Egességet kívánok neked.

C Eandem & tibi opto.

Dasselbige wünsche ich dir auch.

Ugyan azont kívánok tenéked-is.

B Salute

B Salute te impertior.

Ich gieb dir Heyl.

Egességet adok tenéked.

C Et ego quoque te.

Und ich dir auch.

En-is tenéked.

B Jubeo te salvere.

Ich sage dir Heyl.

Egességet mondok tenéked.

C Te quoque ego.

Und ich dir auch.

En-is tenéked.

SALUTATIO VESPER-

TINA.

Dialogus III.

CAROLUS, DEMETRIUS.

C Bonus vesper.

Ein guten Abend.

Adgyon Isten jó estvéletet.

D Gratia DEO,

Dancf sey GOTT.

Isten jogadgya.

A;

Bonum

C Bonum serum. Non fero.

Ein guten Abend.

Jo esvélletet.

D Laus Creatori.

Dem Schöpfer sey Lob.

Dicsiret legyen az Teremtőnek.

C Hic vesper felix sit tibi.

Der Abend sey dir glückselig.

Ez este tenéked szerencsés legyen.

D Nec tibi infelix sit.

Er sey auch dir nicht unglückselig.

Neked se legyen szerencsétlen.

SUB PRIMAM FACEM

NOCTIS.

Dialogus IV.

DECIUS. EUSTACHIUS.

D Sit tibi hæc nox felix.

Dir sey die Nacht glückselig.

Ez éj neked szerencsés legyen.

E Et tibi fausta hæc sit.

Sie sey dir auch glückselig.

Neked is szerencsés legyen.

D Faustam degas noctem.

Habe dir eine gute Nacht.

Mulassad ez éjet egeszgeben.

E Et

E Et tu quoque non infaustam.

Und du auch keine böse.

Te se mulassad bodogtalansághan.

D Nox ist hæc tibi commodet.

Die Nacht sey dir gut.

Ez éj hasznodra legyen tenéked.

E Et tibi non incommodet.

Sie sey dir auch nicht böse.

Neked se legyen ártalmadra.

DUM ITUR CUBITUM.

Dialogus V.

FELIX. CASPAR.

F Quota est hora?

Umb welche Stunde ist es?

Hány ora vagyon?

C Sonuit nonam.

Es hat Neune geschlagen.

Kilenczed meg-ütötte.

F Eundum est cubitum.

Man sol schlaffen gehen. Ideje le-fekünni.

C Nondum dormiturio.

Mich schläffert noch nicht.

Még nem kel aludnom.

F At ego oppidò.

Mich aber gar sehr

En peniglen igen álhatnám.

C Tu

- C** Tu eas cubitum.
Gehe du schlaffen.
Eredgy feküdj-le.
- F** Quid tu autem ages?
Was wilt du aber thuen?
Te peniglen mit akarsz mivelni?
- C** Legam ulterius.
Ich wil weiter lesen.
Olvasok még tovább.
- F** Malo quiescere.
Ich wil lieber ruhen.
En inkább el-nyugszom.
- C** Faceffe hinc: Endimion.
Gehe hin/ du Endimion.
Távozzál-el innét álomban telbetetlen.
- F** Haud te impedivero.
Ich wil dich nicht irren. *Nem bántalak.*
- DUM REDITUR CUBITU.**
Dialogus VI.
GABRIEL. HENRICUS.
- G** Heus! expergiscere.
Hörst du/ wache auff.
Halladé: serkeny-fel.
- H** Sine ut dormiam.
Laß mich schlaffen. *Hadgy alvnom.*

C Sur-

- G** Surgendi tempus est.
Die Zeit ist aufzustehen.
Ideje felkelned.
- H** Nondum diluxit.
Es ist noch nicht Tag worden.
Nem virradott még meg.
- G** Aperi oculos.
Thue die Augen auff.
Nyisd fel a' szemedet.
- H** Adhuc gravantur somnò.
Sie sind mir noch voll Schlass.
Meg-nebezernek az álmotól.
- G** Es glire somnolentior.
Du schläffst mehr denn ein Raß.
Többet albatol máskánál.
- H** Rogo, ne sis molestus.
Lieber/ laß mich zur Ruhe.
Kérlek, ne háboríts-meg.
- G** Non pudet te, Ásine?
Du Esel/ schämest du dich nicht?
Vaj szamár, nem szégyenledé?
- H** Cujus me pudeat?
Wesh soll ich mich schämen?
Miert szégyenleném?
- G** In multam lucem stertere.
Du schlaffen bist an den hellen Tag.
Mind virrattig aludgyál.

H Quo-

H Quotam sonuit?
Wie viel hat es geschlagen?
Hányat ütött az ora?

G Jam imminet prima.
Es wird ist Eins schlagen.
Ezentúl meg-üti az egyet.

H Adhuc parùm dormiam.
Ich wil noch ein klein Schläfflein
Még aluszom egy kicsit. (thun.)

G Quin surgis, piger?
Sauler/ wilt du nicht aufstehen?
Vaj te rest ember, nem akarsz egyszer felkelni?

H Quomodo tam citò?
Waramb so bald? Miért oly hamar?

G Mox fuste te excitavero.
Mit einem Priegel wil ich dich bald
aufwecken.
Majd egy darab fával költlek-fel.

H Jamurgo, parce, precor.
Jetzt stehe ich auff/ ich bitte verschöhne
Imé fel kelek, badgy-el kérek.

DUM ITUR AD SCHO-

L A M

Dialogus VII.

HANNO, JOHANNES.

H Heu!

H Heu! quid facimus?
Ach Wehe! was thun wir?
Faj, mit mivelünk?

J Cur sic vociferaris?
Was schreiest du also?
Mit üvölt esz olyan igen?

H Nimis diu dormivi.
Ich hab zu lang geschlafen.
Igen sokáig alutám.

J Quid ita? Quid times?
Wie also? was fürchtest du?
Hogy lehet az? mit félsz?

H Tempus justum transit.
Die rechte Zeit ist hin.
Az igaz idő el-múlt.

J Quod tempus dicis?
Welche Zeit meynest du?
Mely időt mondasz?

H Horam primam.
Die erste Stunde.
Az első Orát. Az egy Orát.

J Tu certè falleris.
Du irrtest dich. Te nyilván tévely gesz.

H Tamen audiui.
Habe ich doch gehört.
Látni én hallottám.

J Note

- J** Non rectè audivisti.
Du hast nicht recht gehört.
Nem igazán hallottad.
- H** Quotam tu audivisti?
Welche hast du gehört?
Te melyeket hallottad?
- J** Audivi ultimam.
Ich hab den Barauß gehört.
Mind végig hallottam.
- H** Quota ea est?
Wie viel ist das? Hany az?
- J** Duodecima.
Zwölffe. Tizenkettő.
- H** Outinam verum sit!
O daß es wahr wäre!
Adgya az Isten, hogy igaz legyen!
- J** Non est quod dubites.
Da habe keinen Zweifel dran.
Semmi kétséged abban ne legyen.
- H** Oppidò lætor!
Ich freue mich sehr! Igen örülöm azt!

INTER EUNDUM IN

SCHOLAM.

Dialogus VIII.

JODOCUS. KILIANUS.

J Heus,

- J** Heus, heus, mane.
Hörst du/ siehe still. Hálloé, állj-meg.
- K** Quid vis? Cur maneam?
Was wilt du? Warum sol ich bleiben?
Mit akarsz? Miért állják-meg?
- J** Est quod tecum loquar,
Ich hab mit dir etwas zu reden.
Vagyon valami beszédem völed.
- K** Modò non vacat.
Ich hab ist nicht die Weil.
Nem érkezem most.
- J** Tantillum perneges?
Wilt du mir ein solches versagen?
Olyan dolgot tagadé-meg islem?
- K** Mitte me modò.
Laß mich jetztund gehen.
Hadgy mennyek-el mostan.
- J** Non dimittam te.
Ich wil dich nicht gehen lassen.
Nem hadlak el menni.
- K** Enecas me, furcifer.
Du Bub/machst mich schier toll.
Vaj akasztófara való majd meg-bolondítasz.
- J** Tantùm verbum audi.
Höre nur ein Wort.
Csak egy szomot bald-meg.

K Ecquid

K Ecquid mea refert?

Behet das auch mich an?

Mi gondom vele?

J Permultum scilicet.

Taschen viel. Sok igen-is.

K Quid negotii est? Dic?

Was ist? Sage an?

Mi dolog? beszélgette-meg?

J Dicam, modò des fidem.

Ich will sagen/ doch verheisse mir vor.

Meg-mondom, csak fel fogadd.

K Quam fidem darem?

Was sol ich dir verheissen?

Micsodát fogadnék-fel?

J Te non fore infidum.

Dass du mir nicht ungetreu wollest seyn

Hogy én hozzád hitelesen nem lesz.

K Do fidem, fidus ero.

Sehe hin/ ich wil dir treu seyn.

Imé fel fogadom, bí leszek.

J Adhibe nunc aurem.

Halte das Ohr her. Tarts ide az füledet.

K Quid aurem? Clarè dic.

Was Ohr? Sage es laut.

Mit fülesz? nagyon mondgyad.

J Arca-

J Arcana res est.

Es ist ein heimliche Sach.

Titok dolog.

K Tamen soli sumus.

Sind wir doch allein.

Lám egyedül vagyunk.

J Clarè non dicam.

Ich will nicht laut sagen.

Nem mondom nagyon.

K Ludificaris nunc me.

Du spottest nur mein.

Meg-tsalsz most engemet.

J Id est quod volui.

Eben das wolt ich.

Ugyan azt akartam.

K Haud impunè feres.

Es soll dir nicht geschenkt werden.

Nem még el vele bocsfzumat állom.

INTER DISCENDUM

IN SCHOLA.

Dialogus. IX.

KILIANUS. LAMPERTUS.

L Heus tu, huc sede.

Hörst du/ setze dich hieher.

Hallád te, állj ide.

L Quid

L Quid hic facerem?

Was soll ich da jetzt thun?

Mit miellyek ott?

K Discamus simul.

Wir wollen zugleich lernen.

Tanultunk edgyütt.

Rem gratam offers.

Das ist mir angenehm.

Kedves dologgal kínálsz engemet.

K Alter alterum doceat.

Einer soll den andern lehren.

Edgyink az másikat tanítsa.

L Perlubens pareo.

Ich folge dir gar gern.

Nagy úrómezt engedek.

K Quidnam tu discis?

Was lernest du? Mit tanulsz te?

L Disco legere.

Ich lerne lesen. Tanulok olvasni.

K Ubi nunc legis?

Wo liegest du jetzt?

Melly helyen olvasz mostan?

L In hoc folio.

An diesem Blatt. Ezen az levélen.

K Scis lectionem?

Kannst du die Lection?

Tudodé a' lezskédet?

L Non

L Non admodum promptè.

Nicht sehr wohl. Nem igen jól.

K Quoties recitasti?

Wie oft hast du aufgesagt?

Hányszor mondtál-el?

L Semel. I. Bis. II. Ter. III.

Quater. IV.

K Cuinam recitasti?

Wem hast du aufgesagt?

Kinek mondtad-el?

L Rectori Scholæ.

Dem Schulmeister. Az Oskola Mesternek

K Si quid nescis: roga.

Was du nicht kannst: frage.

Az mit nem tudsz: kérd-meg.

L Quia hoc legam?

Wie soll ich das lesen?

Mint kell ezt olvasnom?

K Collige literas.

Buchstabiere es. Szedd össze az betűket.

L Tu me observa.

Merse du mir drauff. Halgass te reám.

K Ut hæstas lingvâ.

Wie stammelst du also?

Mit akádofsz nyelveddel?

B

L Sic

L Sic assuetus sum.

*Ich hab es also gewohnet.
Igy meg-szoktam.*

K Desuesce rursus.

*Entwehne dichs wieder.
Szokjál-el róla ismét.*

L Pergam legere.

Ich wil weiter lesen. No olvasok tovább.

K Jam verba præcipitas.

*Gesund eilest du zu sehr.
Mostan igen sietz vele.*

L Tu melius doce.

*Lehre du michs besser.
Taníts-meg te jobban rá.*

K Sic distinctè legas.

*Also unterscheidlich solt du lesen.
Ekképpen szép ekeessen olvas.*

L Tam clarè haud queo.

*Ich kan nicht so deutlich.
Nem lehet én tölem ily értelmese.*

K Ufu addisce.

*Durch übung lerne es.
Gyakorlás által tanul-meg.*

L Tentabo quid possim.

*Ich wil versuchen, was ich kan.
Meg-probálok, mit tehetek.*

DE CA-

DE CAVENDIS IN
SCHOLIS CORYCÆIS.

Dialogus X.

LUCAS. MARCUS.

L Cur sic mussitas?

*Waramb bist du so still?
Miért szuszok szigy?*

M Non audeo loqui.

Ich darff nicht reden. Nem merek szólni.

L Quis te prohibuit?

*Wer hat dir verbothen?
Kitsoda tiltotta meg-torcked?*

M Præceptor noster.

Unser Schulmeister. A' mi Mesterünk.

L Tamen is non adest.

Ist er doch nicht zugegen. Lám ő nincsen.

M At Corycæi adsunt. (jelen.)

Es sind aber die Aufseher da.

De alattomban valók jelen vannak.

L Quos Corycæos dicis?

Wer sind die Aufseher?

Kiket mondasz alattomban halgatóknak?

M Qui clanculum nos signant.

Die uns heimlich anzeichnen.

A' kik titkon minket jel-jegyeznek.

B 2

L Nul-

L Nullum ex his nosti?

Kennest du keinen auß ihnen?
Ezekben edgyet sem ismerse?

M Qui ego noscerem?

Wie solt ich sie kennen?
Hogy-hogy ismerhetném meg?

L Tam cautè rem agunt?

Halten sie sich so heimlich?
Oly okossan szerzik dolgokat?

M Ea est illis astucia.

Sie sind so listig.
ó nekik az álmosságok.

L Tu loquere latine.

Rede du Lateinisch. Te szolly Deákul.

M Quàm vellem, si scirem.

Wie gerne ich wolte, so ich könnte.
O mind akarnám, ha tudnék.

L At sic addisces citius.

Du wirst aber also che lernen.
Ekképpen tanulsz hamarébb-meg.

M Hac spe dulcescit ferula.

Díj macht, daß ich streichens nit achte.
Ez mivel azt, hogy verejséggel nem gondolok.

D E F E R U L A.

Dialogus XI.

MAR.

MARTINUS. NICOLAUS.

M Quis híc ejulat?

Wer greinet da? Kitsoda jájgat itt?

N Ego miser!

Ich Armer bin es. En vagyok nyavalás.

M Quo pacto miser es?

Warumb bist du Arm?
Miképpen vagy nyavalás?

N Virgis cæsus sum.

Ich bin gestrichen worden.
Vésszövel vérettem-meg.

M Quid commeruisti?

Was hast du verschuldet? mit vétettel vólt?

N Nihil didiceram.

Ich hatte nichts gelernet.
Semmit nem tanultam vólt.

M Merito cæsus es.

Man hat dich billich gestrichen.
Méltán verettél-meg.

N Etiam tu me ludis?

Spottesst du mein auch?
Meg te-is meg-tsufolsz engemet?

M Cur autem non didiceras?

Warumb lernest du aber nicht?
Te pedig miért nem tanultál vólt?

B; N Post-

N Posthac ero cautior.
Ich wil fortan embsiger seyn.
Ennek-utánna szorgalmatosb leszek.

DE JENTACULO.

Dialogus XII.

NENIUS. OSWALDUS.

N Quo tu nunc abis?

Wo gehst du iekund hin?
Hová megy te mostan?

O Domum me confero.

Ich gehe heim. *Háza megyek.*

N Quid domi ages?

Was wilt du daheim thun?
Mit csinálsz otthon?

O Sumam jentaculum.

Ich wil die Früh-Suppen essent.
Főléstökemet észem.

N Quânam iturus es?

Welchen Weg wilt du gehen?
Melly felől megy?

O Hâc per forum.

Da über den Markt. *Ezen az Piazó által.*

N Comitabor te.

Ich wil dir das Geleite geben.
En el-kísírek tégedet.

O Nâ

O Nil opus est.

Es ist ohne Noth. *Nem szükség.*

N Aversaris me?

Verachtest du mich? *Meg-utálszé engemet.*

O Non, sed parco tibi.

Nein/ sondern ich schone dein.
Nem, hanem kéméllek.

N Nihil est quod agam.

Ich hab sonst nichts zu thun.
Egyéb dolgom semmi nintsen.

O Lubens te accipio.

Ich nehme dich gern an.
Örömeft téged fogadlak.

DE REDITU à JENTACULO.

Dialogus XIII.

ONIPHRIUS. PAULUS.

O Unde nobis redis?

Von wannen kommst du her?
Honnan jősz mi hozzánk?

P A jentaculo.

Von der Frühsuppen. *A' Felestekeamtól.*

O Ubi jentasti?

Wo hast du zu Morgen gessen?
Mol étél Felestekemet?

B 4

P Ro-

- P** Rogas? Domi meæ.
Fragst du? Daheim in meinem Hause.
Azt kérde? Házamnál.
- O** Quid gentasti?
Was hast du zu Morgenessen?
Mit öttél Felestekemben?
- P** Panem jurulentum,
Ein Brodt in einer Suppent.
Leves kenyéret.
- O** Quis tecum jentavit?
Wer hat mit dir zu Morgenessen?
Kitoda őtt veled Felestekemet?
- P** Tota familia.
Das ganze Haus-Gesind.
Az egész Tselét.
- O** Nihil mihi adfers?
Bringst du mir nichts?
Semmit nem hozszé emékem?
- P** Quid adferrem tibi?
Was sol ich dir bringen?
Mit hoznék tenéked?
- O** Frustrum panis.
Ein stücke Brodt. *Egy szelet kenyéret.*
- P** Panem quidem habeo.
Brodt hab ich ja wol.
Kenyerem azért vagyon.

O Cede

- O** Cede mihi partem.
Gib mir auch ein Theil.
Add emékem edgy részét.
- P** Accipe dimidium.
Habe dir's halb. *Vedd-el felet.*
- O** Ago tibi gratias.
Ich sage dir Danck.
Köszönöm az tenéked.
- P** Non age, sed refer.
Nicht sage, sondern gib Danck.
Ne köszönyed, hanem ugyan meg-fizessed.
- O** Non est unde referam.
Ich hab nichts wider zu kehren.
Nimsem hoznék meg-fizetnem.
- P** Non semper egebis.
Du wirst nicht allzeit Mangel haben.
Nem mindenkor szűkölködök.
- O** Gratum me reperies.
Du solt mich danckbar finden.
Hála-adónak ismeresz engem lenni te hozzád.

DE INSTRUMENTIS
SCHOLARUM.

Dialogus XIV.

PETRUS. QUIRINUS.

B; P Para

P Para mihi hanc pennam.

Temperiere mir die Feder.
Tsinált-meg ennékem ezt pennát.

Q Est tibi cultellus?

Hast du ein Messerlein?
Vagyoné készecskéd?

P Est, sed valdè hebes.

Ja/ es ist aber nicht scharff.
Vagyon, de igen élelten.

Q Acutiorè adfer.

Bring ein schärffers her. Hozz élesbet ide.

P Ubi accipiam?

Wo sol ichs nehmen? Hol vegyem?

Q Utendum expere.

Entlehne es. Kérj köl:son.

P Adfero, utere.

Ich bring eins/ brauch du es.
Hozok edgyett, csinált meg-véle.

Q Vis crassam, an tenuem?

Wilt du sie grob/ oder klein?
öregen kelle, avagy vékonyon?

P Mediam volo.

Ich wil sie mittelmäßig.
Kösép szerén: kívánok.

Q Da atramentum.

Gib Dinten her. Adgy tintát ide.

En

P En atramentarium.

Schau, da hast du das Dintenfaß.
Imé az Kalamár is.

Q Da quoque Papyrus.

Gib mir auch Papyr. Adgy Papyrossat-is.

P Et hæc in promptu est.

Das ist auch schon da.
Az-is keszen vagyon.

Q Papyrus perfluit.

Das Papyr ichl-igt durch.
Az Ténta által hattya az Papyrossat.

P Non habeo aliam.

Ich habe kein anders.
Ennékem más nincsen.

Q Quid vis, ut scribam?

Was wilt du/ daß ich schreibe?
Mit skarfs, boggy irjak?

P Præscribe literas.

Schreib mir das A B C fñr.
Irdén nekem egy A B Cét.

Q Tu imitaberis?

Wilt du es nachschreiben?
Az szerént irszé osztán?

P Ita, in hoc peto.

Ja/ daramb begehre ichs.
Ugy, azért kívánom.

Q Septè

Q Sæpè describe.

Du schreib es oft ab. Gyakorta irjad le.

P Faciam ut jubes.

Ich wil thun wie du heist.

Ugy cselekedem a' mint parancsolad.

INTER REDEUNDUM

A SCHOLA.

Dialogus XV.

QUIRINUS. RODOLPHUS.

Q Ut tecum agitur?

Wie gehet es dir? Mint vagy?

R Benè mecum agitur.

Es gehet mir noch wohl. Jól vagyok.

Q Id lubens audio.

Das höre ich gern.

Az örömezt hallom.

R Gratiam habeo.

Ich dancke dir.

Hálát adok néked.

Q Ubi jam fuisti?

Wo bist du ist gewesen?

Hol voltál most?

R In ludo literario.

In der Schul. Az Oskolában.

Q Quor-

Q Quorsum sic properas?

Wo eilest du also hin?

Hova siesz oly igen?

R Domum versus.

Heimwärts. Háza felé.

Q Quid domi ages?

Was wilt du daheim thun?

Mit csellekeszél otthon?

R Adornabo mensam.

Ich wil den Tisch zurichten.

Afztalt teritek.

Q Tam manè prandes?

Ist du das Mittagmahl so frühe?

Illy reggel ebédlesz?

R Obsequor parenti.

Ich thu/ wie mich der Vater heist.

Szülennek ebben engedel.

Q Facis ut te decet.

Du thust wie dir geziemt.

Jól miveled azt.

R Abeo; Tu vale.

Ich gehe dahin/ gehabe dich wohl.

El-megyek; légy egészséghen.

Q Et tu quoque vale.

Gehab du dich auch wohl.

Te-is légy egészséghen.

DUM

DUM INSTRUITUR
M E N S A.

Dialogus XVI.

REMIGIUS. SEBALDUS.

- R Puer, ubi es?
Junger! wo bist du? Gyerme, hol vagy?
- S Adsum, quid me vis?
Hie bin ich/was wilt du mein?
Itt vagyok, mit akarsz mivelnem?
- R Instrue mensam.
Bereite den Tisch.
Vesd-meg az Asztalt.
- S Estne tempus prandii?
Ist es Essens Zeit?
Vagyoné ideje ebédenek?
- R Est, quando sic lubet.
Ja/ wann es mir so gefällt.
Vagyon, midőn énnékem úgy tétzik.
- S Rectè curabitur.
Ich wil ihm recht thuen.
Meg-mivelem azt igazán?
- R Porrige cultros.
Lange die Messer her. *Ad ide az késeket.*
- S Inpromptu adsunt.
Sie sind schon da. *Keszen vannak.*

R Da

- R Da mappas manuarías.
Thue die Facinettelein her.
Add ide az kézi keszkenőket.
- S Et istæ adsunt.
Die sind auch schon da.
Azok-is itt vannak.
- R Appone salinum.
Setze das Salz. *Jas! auff.*
Tedd-fel az Só-tartót.
- S Prius sale implebo.
Ich wil es vor mit Salz füllen.
Kölször meg-töltöm Sóval.
- R Elue calices. *Wasche die Trinct.*
öhlits-meg az pohárokat. (Geschirr.)
- S Dudum lavi.
Ich hab sie längst gewaschen.
Régen meg-mostam.
- R Adfer orbes.
Bring die Teller her.
Hozd ide az Tányérokat.
- S In scamno jacent.
Sie liegen auf der Banc.
Az padon vannak.
- R Et corbem cochlearium.
Und auch den Löffel-Korb.
Es az kalántartót-is.

S Ex

S Ex paxillo pender.
Er hánget an dem Nagel. *A' szegen függ.*

R Apra circulum.
Estelle den Schlüssel-Ring.
Szerez ide az Tálantör.

S Nunquid aliud vis?
Was wilt du mehr? *Nem de mi kell többé.*

R Nunc mores discas.
Jegund solt du Zucht lernen.
Immár erköltsöket tanulj.

S Quos mores discam?
Was für Zucht sol ich lernen?
Mitsodás erköltsöket tanuljak?

R Quos in mensa serves.
Die du an dem Tische gebrauchen solt.
Mellyeket az asztalnál meg-tarts.

S Rogo, me doceas.
Ich bitte dich/ lehre mich.
Kérlek, taníts-meg engemet.

R Perlubens hoc faciam.
Das wil ich gerne thun.
Azt erőmest meg-wivelem.

S Ego auscultabo.
Ich wil fleißig drauff mercken.
En szorgalmatossan halgatok reá.

R Ne me

R Ne me interpella.
Rede mir nichts dar zwischen.
Beszédemet közben ne vedd.

S Haud verbum faciam.
Ich wil kein Wort reden.
Egy szót sem szollok.

R Primo ungues purga.
Erstlich reinige die Nagel.
Elször körmeidet meg-tisztítsad.

Hinc manus lava.
Darnach wasche die Hände.
Az után kezedet meg-mossad.

Mox DEO benedicas.
Als denn sprich das Benedictie.
Leg oitan mond-el az Asztal áldást.

DEUS Pater noster coelestis,
benedicat nobis Filiis suis, &
his, quæ jam sumus sumpturi, per
JESUM CHRISTUM Do-
minum nostrum, Amen.

Post decenter accumbe.
Darnach setze dich fein züchtig nieder.
Az után ékefen le ülj.

C

Cibos

Cibos cape digitis.

Die Speise greiff mit den Fingern an.
Ujaidal fogjad az ételt.

Nec conde volâ.

Nicht fass in die Faust.
Markodban ne reits.

Primus ne esto esu.

Nicht sey der Erste im Essen.
Ne légy első az ételhez.

Nec primus bibe.

Trinck auch nicht zum ersten.
Elsőben se igyál.

Cubito ne fulcias.

Nicht steur dich auff die Ellbogen.
Asztalra ne könyökellyel.

Erectus sede.

Sitz auffgerichtet.
Egyenesen fenn üly.

Nec pandas brachia.

Und breite die Arm nicht auß.
Es karjaidat ki ne terjeszszed.

Non bibe avidè.

Nicht trinck begierlich.
Gyujtón ne igyál.

Nec

Nec mande avidè.

Auch thu nicht geizig.
Gyujtón se egyél.

Proxima te cape.

Nimm das Nächste vor dir.
Az előtted valót leg közelbet ved-ki.

In orbe ne morare.

Edume dich nicht auff dem Teller.
Az Tányéron ne kéjsél.

Alios ne inspicito.

Stähne andere Leute nicht an.
Egyebekre ne néz.

Bibiturus os terge.

Wische den Mund / wenn du trincken
wilt.

Töröld-meg az szádat, mikor innya akarsz.

Non manu, sed mappulâ.

Nicht mit der Hand / sondern mit dem
Tuch.

Nem a' kezaddel, hanem keszkenővel.

Morsa ne redintinge.

Das Gebissene tuncke nicht wieder
ein.

Az meg - harapot falatot ne marisd-bé má-
sodszor.

Cz

Ne

Ne linge digitos.

Nicht lecke an den Fingern.
Ne nyállyad az újadat.

Nec ossa rode.

Nage auch kein Wein. *Tsontot se rági.*

Quæque scinde cultrô.

Ein jedes schneide mit dem Messer.
Késsel metélsz mindent.

Os ne perungas.

Beschmier den Mund nicht.
Szádat bé ne selezd.

Digitos sæpè terge.

Die Finger trockne oft.
Ujadot gyakorla meg-kennyed.

Nares ne fode.

Nicht stôr in der Nasen.
Orrodát ne vâjjad.

Non rogatus tace.

Schweig/ weil man dich nicht fragt.
Nem kérdetvén vesztegelly.

Quod satis est, ede.

Is / so viel du magst.
Egyél az mennyiségell.

Cùm satur es, surge.

Wenn du genug hast/ so stehe auff.
Mikor eleget ôtiál, fel-kelgy.

Rursus

Rursus lava manus.

Wasche die Hände wieder.
Kezeidet ismét meg-mosd.

Mensalia tolle.

Hebe das Tisch-Gerâthe auff.
Vedd fel az Abroszt.

DEO gratias age.

Sage Gott dem Herrn Dank.
Az Ur Istennek hálát adgy.

Qui nos creavit, redemit & pa-
vit, huic gratias agimus sem-
piternas, per JESUM Christum
Dominum nostrum, Amen.

**A PRANDIO REDEUN-
TIUM IN SCHOLAM.**

Dialogus XVII.

SIMON. TITUS.

S Quid geris in sinu?

Was trägst du im Busen?
Mit viselsz kebeledben?

T Merendam meam.

Mein Vesper-Brodt.
Az én Oszonámat.

C;

S Ego

- S** Ego nihil adtuli.
*Ich habe nichts gebracht.
En semmit nem hoztam velem.*
- T** Quid autem edes?
*Was wirst du denn essen?
Tehát mit eszel?*
- S** Emam mihi panem.
*Ich wil mir Brodt kauffen.
Kenyeret vészek magamnak.*
- T** Habes pecuniam?
Hast du Geld? Vagyóné pénzed?
- S** Obulum habeo.
*Ich habe einen Heller.
Egy fillérem vagyok.*
- T** Quis tibi hunc dedit?
*Wer hat dir ihn gegeben?
Ki adta néked azt?*
- S** Pater meus dedit.
*Mein Vater hat mir ihn gegeben.
Az én Atyám adta.*
- T** Pium habes Patrem.
*Du hast einen gütigen Vater.
Kegyes Atyád vagyok.*
- S** Qualem tu habes?
*Was hast du für einen?
Minémű vagyok tenéked?*

T Ad-

- T** Admodum durum.
Einen sehr harten. Igen kemény.
- S** In rem tuam est.
Es ist dein Nutz. Hasznodra vagyok.
- T** Mallem alium.
*Ich hätte lieber ein Andern.
Mást szeretnék inkább.*
- S** Stultè loqueris.
Du redest nárrisch. Bolondul szollasz.
- T** Sic mihi excidit.
*Es ist mir also ausgefahren.
Igy esék mondanom.*
- S** Perires licentiâ.
*Du verdirbest durch Nachlässigkeit.
El-vesznél engedelmességgel.*
-
- IN SCHOLA LU-**
DENTIUM.
Dialogus XVIII.
TIMOTHEUS. VITUS.
- T** Væ nobis Vite!
*Auweh uns, Veit!
Jáj minékünk Atyámsia Vith!*
- V** Quid est? quid tremis?
*Was ist's? was zitterst du?
Mi dolog? mit reszkets?*
- C. 4 T. Ego

- T** Ego & tu perimus.
Es wird mir und dir äbel gehen.
En és te gonoszul járunk.
- V** Quid ita? quâ de causa?
Wie also? Aus was Ursach?
Hogy lehet az? mi okáért?
- T** Præceptor venit.
Der Schulmeister kömpt.
Az Mester meg-jöve.
- V** Quid ex te audio?
Ey was hör ich von dir?
Lásd mit hallok tőled!
- T** Væ nostris natibus!
Auweh unsern drschen!
Jáj az mi álszélünknek?
- V** Ubi is est, obsecro?
Wo ist er denn? Hol vagyon ő kérték?
Az garáditson ment fel.
- T** Per gradus ascendit.
Er ist die Stiegen hinauff gangen.
Az garáditson ment fel.
- V** Quis id ait? quis vidit?
Wer sagt das? wer hat Ihn gesehen?
Ki mondgya azt? ki látta?
- T** Ego inquam vidi.
Ich sage dir, ich hab ihn gesehen.
En mondom, magam láttam.

V Vi-

- V** Viditne nos ludere?
Hat er uns sehen spielen?
Látotté minket játszodni?
- T** Id est quod timeo.
Eben dasselbige fürchte ich.
Ez az oka hogy félek.
- V** Quid ergo agemus?
Was wollen wir denn thun?
Mit tegyünk hát?
- T** Amove orbiculos.
Thue die Kadeln weg.
Vesd-el az golyósfokat.
- V** Recte admones.
Du mahnest mich recht. Jól intesz.
- T** Explicemus libros.
Wir wollen die Bücher aufstehen.
Nyissuk fel az könyveket.
- V** Certè astutus es.
Du bist warlich listig. Bizony okos vagy.
- T** Sic rebitur nos discere.
Also wird er meinen, wir lernen.
Ekképpen alit minket tanulni.

DE DIMISSIONE A LI-
TERIS.

Dialogus XIX.

C 5

ULRS

ULTSSES. X ANTIPPUS.

- U Jo gaudete Sodales!
 Juch! freuet euch ihr Gesellen!
Haj baj, örüljétek társaim!
- X Quid est, quod sic gestis?
 Was ist's/ daß du so frolockest?
Mi dolog vagyon, hogy így vigadasz?
- U Sunt nobis feriae.
 Wir haben ein Feiertag.
Imnepünk vagyon.
- X Quas dicis ferias?
 Was meynst du für ein Feiertag?
Mitsoda Imnepet mondasz?
- U Otium à literis.
 Müßigkeit von dem Lernen.
Az tanuságtól való úreséget.
- X Quando oriabimur?
 Wenn wollen wir müßig seyn?
Mikor leszen úreségünk?
- U Hodie à prandio.
 Heute nach Mittag. *Ma ebéd után.*
- X Ergo ludemus.
 So wollen wir spielen.
Játzodgyunk tehát.
- U Quidnam ludemus?
 Was wollen wir spielen?
Mit játzodgyunk?

X Lu-

- X Ludemas globulis.
 Wir wollen Kaulen spielen.
Globist játzodgyunk.
- U Ludus puerilis est.
 Dis ist ein Kindisch Spiel.
Gyermeki játék az.
- X Quem tu ludum malles?
 Welches Spiel wollst du lieber?
Mitsoda játékot akarnál te inkább?
- U Decertemus saltu.
 Wir wollen in die Wette springen.
U gorgyunk hamarjád.
- X Hunc ludum odi.
 Dem Spiel bin ich feind.
Ez játékot gyűlölöm.
- U Quânam de cusa?
 Aus was Ursach? *Mi okáért?*
- X Quia pedes lassat.
 Es macht müde Beine.
Mert az lábat el-fárasztja.
- U An non pudet te?
 Schämest du dich nicht?
Avagy nem szégyenledé?
- X Cujus me puderet?
 Wes solt ich mich schämen?
Miért szégyenleném magamat?
- U Quod

- U Quòd tam piger es.
Daß du so faul bist. Hogy oly rest vagy.
- X Certè piger non sum.
*Sürwahr ich bin nicht faul.
 Bizony én rest nem vagyok.*
- U Quin ergò saltabis.
*So wärdest du freylich springen.
 Tehát bizony ugordol.*
- X Cave ne provoces.
*Seið du foder mich nicht aus.
 Kérlek ne ingerly.*
- U Imò te adjuro.
*Ja ich beschwere dich auch.
 Sőt ugyan, reád esküszöm.*
- X Videbis quid possim.
*Du wirst sehen was ich kan.
 No meg-látod mit tehetek.*

LITIGANTIUM
 DE SESSIONE.

Dialogus XX.

X. Y.

- X Appage te hinc.
Heb dich da weg. Kell y-fel innen.
- Y Satis imperiosè loqueris.
*Du redest gewaltig genug.
 Én fennyen szollasz.*

X Hic

- X Hic mihi locus est.
*Das ist meine Statt.
 Itt vagyon nekem helyem.*
- Y Atqui ego nego.
*Ich sage aber nein darzu.
 En penig nem hiszem.*
- X Prior hic sedi.
*Ich bin eher da gesessen.
 Előbb nálánál ültem itt.*
- Y Cur autem surrexisti?
*Waramb biß du denn aufgestanden?
 Tehát miért költél fel?*
- X Negotium fuit.
Ich hab zu schaffen gehabt. Dolgom volt.
- Y Quid signi posuisti?
*Womit hast du das Locum gelegt?
 Mitsoda jelt tóttel?*
- X Nonne vides librum?
*Siehst du nicht das Buch?
 Nem látod az könyvet?*
- Y Liber isthic jacet.
*Dein Buch liegt dort.
 Az könyv ahol fekszik.*
- X At tu semovisti.
*Du hast mirs weggeräckt.
 Mert te vetetted-el.*

Y Id

Y Id factum pernego.

Das hab ich nicht gethan.

Azt én nem míveltem.

X Quin tandem cedes?

Du wirst mir ie noch weichen.

Sőt végre még helyt adtz.

Y Tu me vi extrudes?

Wilt du mich mit Gewalt austossen?

Erővel tolszé te engemet ki?

X Nisi volens cesseris.

Wo du nicht gern weichen wilt.

Hanem ba jó kedvel helyt adtz.

Y Hoc dicam Magistro.

Das wil ich dem Meister sagen.

Meg-mondom ezt az Mesternek.

X Susque deque fero.

Ich frage gar nichts darnach.

Semmit nem gondolok vele.

INVITANTIUM SE

IN VICEM.

Dialogus XXI.

Y. Z.

Y Cras ad me veni.

Kom Morgen zu mir.

Holnap hozzám jő.

Z Me-

Z Metuo ut possim.

Ich fürchte/ich könne es nicht thun.

Félek rajta hogy tölem nem lebet.

Y Cur non possis.

Warumb solt du es nicht können thun?

Miert nem lebetne tőled?

Z Domi manendum est.

Ich muß daheim bleiben.

Othon kell maradnom.

Y Quid negotii est?

Was hast du zu thun? *Mi dolgod vagyon?*

Z Oportet me scribere.

Ich muß schreiben. *Irnom kell.*

Y Scribito cras.

Schreib Morgen. *Irj holnap.*

Z Nihil polliceor.

Ich verheiß nichts. *Semmit nem fogadok.*

Y Sic colis socium?

Also ehst du deinen Gesellen?

Igy tiszteled társodat?

Z Culpa non est mea.

Die Schuld ist nicht mein.

Nem én bűnöm.

Y Posses si velles.

Du mögst wol/wenn du woltest.

Meg-mívelhetné, ha akarnál.

Z Vel-

Z Vellem si possem.
*Ich wolt gern / wo ich möcht.
 Akarnám, ha lehetne.*

**DE STUDIO INTER-
 ROGANTIUM.**

Dialogus XXII.

ABRAHAM. BRICCIUS.

A Quid à coena facies?
*Was thust du nach dem Essen?
 Mit csinálsz az vatsora után?*

B Cupis hoc scire?
*Wilt du das wissen? Akarodé azt meg-
 tudni?*

A Ideò sciscitor.
Darumb frage ich. Azért tudokozom.

B Post cibum deambulo.
*Ich spaziér nach dem Essen.
 Etel után spaciállok.*

A Quid postea ages?
*Was thust du darnach?
 Annak-utánna mit csinálsz?*

B Audita repeto.
*Ich betrachte wieder was ich hab gehò.
 Az halgatot letzkéimet tanulom. (ret.)*

A Quomodo hoc facis?
*Wie thust du das?
 Hogy hogy miveled te azt?*

B Sæpè

B Sæpè relegendo.
*Mit oft überlesen.
 Gyakorta való olvasással.*

A Quid, si quid excidit?
*Wie / wenn du etwas vergessen hast?
 Mit tész, ha valamit el-felejtettél?*

B Disco postridie.
*Ich lerne es den nächsten Tag hernach
 A' következő napon tanulom-meg.*

DE ABSENTIA à SCHOLA.

Dialogus XXIII.

BENEDICTUS. CHRISTOPHORUS.

B Ubi heri fueras?
Wo warest du gestern? Hol voltál tegnap?

C Quonam tempore?
Umb welche Zeit? Mi időben kérdez?

B Statim à prandio.
*Alsbald nach dem Essen.
 Mindgyárt ebéd után.*

C Domi lavi.
*Ich hab daheim gebadt.
 Házamnál fürödtem.*

B Quàm diu lavisti?
*Wie lang hast du gebadt?
 Menny ideig fürödtél?*

D

C To-

C Toram fermè horam,
Schie ein ganze Stunde.

Ugy mint egy egész oraiglan.

B Quis tecum lavit?

Wer hat mit dir gebadet?

Kitsoda fővödött te veled?

C Parentes mei.

Meine Eltern. *Az én Szüleim.*

B Lotus quid feceras?

Was thatest du nach dem Bad?

Az fürdő után mit mivelél?

C Siccabam capillos.

Ich trucknete mein Haar.

Hajamat szárazítottam.

B Cur non ibas in Scholam?

Warum giengest du nit in die Schul?

Miert nem mentél az Oskolába?

C Pater prohibuerat.

Der Vater verboth es mir.

Az Atyám tiltotta volt-meg.

B Cur prohibuerat?

Warumb verboth es dir?

Miert tiltotta volt-meg?

C Nam caput madebat.

Mir war das Haupt naß.

Miert a' fejem nedves vala.

B Deli-

B Delicatus puer es.

Du bist ein hartes Kind.

Kedvedre tartott gyermek vagy.

MUTUO GRATULANTIUM

Dialogus XXIV.

CTRILLUS. DONATUS.

C Unde jam proripis?

Von wann kreuchst du leqund herfür?

Honnan ballagsz te most elő?

D E domo mea.

Aus meinem Haus. *Házamtól.*

C Diu te non videram.

Ich hab dich lang nicht gesehen.

Sok időtől fogva nem láttalak tégedet.

D Et ego te diutius.

Und ich dich noch länger.

En tégedet még több időtől fogva.

C Valuisti benè?

Bist du gesund gewesen?

Vóliálé egészséghen?

D Oprimè valui.

Ich hab mich sehr wohl gehabt.

Jó egészséghen voltam.

C Ædepol gaudeo.

Warlich ich freue mich.

Bizony igen örülöm.

D Uc

D Ur tu autem vales?
Wie gehabst du dich aber?
Te pedig mint vagy?

C Admodum bellè.
Ehr wohl. Igen jól.

D Et ipse gaudeo.
Ich freue mich des auch.
En-is azt igen örülém.

AGNOSCENTIUM SESE

MUTUO.

Dialogus XXV.

SIMON. PETRUS.

S Quod tibi nomen est?
Wie heist du? Kicsoda neved?

P Mihi nomen est Petro.
Ich heisse Petrus. Ennékem Péter nevem.

S Quis sis non novi.
Ich kenne dich nicht wer du bist.
Nem ismerlek ki vagy.

P Non me novisti?
Kennest du mich nicht?
Engem nem ismerész?

S Non negem, si noverim.
Ich leugnete nicht/ so ich dich kennete.
Nem tagadnátak, ha ismernelek.

P Obli-

P Oblitusne es mei?
Hast du denn meiner vergessen?
El-felelkeztele én rolám?

S Ante nunquam te vidi.
Ich hab dich vor nie gesehen.
Ennek-előtte soha nem láttalak.

P At tandem agnosces.
Du wirst mich freylich kennen.
De meg-ismersz még.

S Sanus herclè non es.
Du bist warlich nicht wisig.
Bizony te eszes nem vagy.

P Egone, an tu magis?
Bin ich Narrisch/ oder du?
Ené vallyon, avagy te inkább?

S Ubi te novissem?
Wo solt ich dich erkant haben?
Hol ismertelek volna tégedet?

P In ludo literario.
In der Schul. Az Oskolában.

S Fuiſti Condiscipulus?
Bist du mein Schul-Gesell gewesen?
Voltál köz tanyitvány?

P Ita ferè biennium.
Ja/ fast zwey Jahr.
Ugy, majd két esztendeig.

D3

S Sine

S Sine, mecum recolam.

*Halt / laß mich besinnen.
Hadd gondollyam-meg magamban.*

P Agnosce cicatricem.

*Schau diese Narben an.
Ismerd-még az vak-sebet.*

S Hanc tibi incusseram.

*Ich hab dir die geschlagen.
Ezt én ütöttem vala.*

P Cum theca pennaria.

*Mit einem Schreibzeug.
Az penna-tartóval.*

S De cicatrice te novi.

*An der Narben kenn ich dich.
Az vak-sebről ismerlek.*

P Vides, quod non insaniam.

*Siehst du / daß ich nicht thöricht bin.
Látod, hogy nem bolondskodom.*

S De forma non novissem.

Ich hätte dich an der Gestalt nicht gekant.

Abrázatodról nem ismértelek volna-meg.

LITIGANTIUM DE

RE ABLATA.

Dialogus XXVI.

PETRO.

PETRONIUS. THEODORUS.

P Redde quod meum est.

*Gib mir wieder / was mein ist.
Add-meg az mi enyim.*

T Quid vis reddam?

*Was sol ich dir wieder geben?
Mit akarsz hogy meg-adgyak?*

P Quod surripuisti.

*Was du mir genommen hast.
Az mit el-oroztál.*

T Nihil tibi surripui.

*Ich hab dir nichts genommen.
Semmit tőled el-nem őroztam.*

P Aufer cavillum.

*Höre auf zu spotten.
Ne patvarkodgyál.*

T Non equidem cavillor.

*Ich spotte gar nicht.
En bizony nem patvarkodom.*

P Quin reddis tandem?

*Wenn gibst du mir es denn?
Ha add-meg tebát?*

T Nihil herclè sumfi.

*Ich hab dir warlich nichts genommen.
Bizony én semmit el-nem vóttem.*

D 4

P Offen-

P Ostende huc manus.

Laß sehen die Hände.

Mutasd ide az kezedet.

T Hem ostendo, eccas.

Ich zeige sie / siehe da.

Ihon meg-mutatom.

P Quid abstulisti?

Was hast du genommen? Mit vóttél-e?

T Equidem nil abstuli.

Ich hab eigentlich nichts genommen.

En bizonyál semmit el nem vóttam.

P Excute manicam.

Schüttel auß den Ärmel.

Rázbatza-ki az köntös úját.

T Tuo arbitrati.

Nach all deinem Willen.

Az mint akarod.

P Inter vestes habes.

Du hast es unter den Kleidern.

Rubád között vagyon.

T Tenta quâ lubet.

Besuche mich wo du wilt.

Kísírt-meg valahol akarod.

P Novi sycophantias.

Ich kenne deine Schmeichelei wohl.

Ismerem álnokságodat.

T Pergis

T Pergis molestus esse?

Wilt du noch nicht aufhören?

Még-is háborgatsz?

P Ablatum restitue.

Gib mir wieder / was du genommen hast.

Add-meg azt az mit el-vóttél.

T Furti me adligas?

Zeihest du mich Diebstals?

Orságot mondasz / bozzám?

P Non furti, sed fraudis.

Nicht Diebstals / sondern Betrugs.

Nem Orságot, hanem tsalardságot.

T Ulciscar hanc injuriam.

Ich wil diese Unbilligkeit rächen.

Bosszszát állok ezért.

P Et ego te ulciscar.

Ich wil mich auch an dir rächen.

En-is te rástad bosszszát állok.

PRODEUTIIUM

IN FUNUS.

Dialogus XXVII.

THOMAS, GEORGI.

T Adesdum Georgi.

Komm her Georg.

Jöj ide György.

Ds

G Quid

G Quid est? Cur me vocas?

Warumb ruffest du mich?
Mi dolog? Miért hísz engemet?

T Est quod te volo.

Ich bedarff dein.
Oka vagyon miért téged bilak.

G Dictum puta.

Ach ich weiß es schon.
Meg-mondott dolgoknak alitsad.

T Quid censes me velle?

Was meinst du, das ich woll?
Mitsodát alitsaz akarnám?

G Ut tecum ludam.

Das ich mit dir spiel.
Hogy te veled jázdom.

T Totâ erras viâ.

Du irrest gang und gar.
Távoly vagy tôle, más a' dolog

G Quid igitur est?

Was ist es denn? Tebát mitsoda?

T Tu vaticinare.

Rath du. Találd-meg.

G Nescio vaticinari.

Ich kan nicht rathen.
Nem tudom meg-találni.

T In

T In funus prodibimus.

Wir werden zur Leich gehen.
Halottért kell mennünk.

G Quod funus dicis?

Was ist das für eine Leich?
Mitsoda halottat mondasz?

T Quod sit nescio.

Ich weiß nicht wer es ist.
Ki légyen, nem tudom.

G Unde autem nosti?

Woher weißt du es denn?
Honnan tudod?

T Præceptor indixit.

Der Schulmeister hats gesagt.
A' Mester hirdette.

G Quâ horâ efferetur?

Wenn wird man sie hinaus tragen?
Hány órákor viszik-ki?

T Puto septimâ.

Ich acht umb Siebene.
Alitom hogy hét órákor.

G Et ego prodibo.

Ich wil mit gehen. En-is el-mégyek.

T Tu mecum ibis.

Da wirst mit mir gehen.
Te en velem jöj.

G Ero

- G** Ero tibi comes.
Ich wil mit dir gehen.
Társod lézsek néked.
- T** Nec frustra hoc peto.
Ich begehre diß nicht umsonst.
Nem héaban kerem azt.
- G** Cur autem petis?
Warumb begehrtst du das?
De miért kéred?
- T** Ut me doceas.
Daß du mich lehrest.
Hogy engem taníts.
- G** Quid te docerem?
Was sol ich dich lehren?
Mit tanítsalak tegedet?
- T** Vino benedicere.
Den Wein gesegnen.
Bort meg-áldani.
- G** Annè dum adfers?
Weinst du/ wenn du ihn bringest?
Akkoré midón el-hozod?
- T** Rem ipsam dicis.
Du sagest eben recht.
Jól mondod: Igaz akkor.
- G** Sic ego dicerem:
Also wolt ich sagen:
Ugy mondanám én:

T Dic,

- T** Dic, jam ausculto.
Sage an/ ich mercke schon drauff.
Mond-meg immár, reá halgatok.
- G** Hoc vinum vobis faustum sit.
Der Wein sey euch glücklich.
Ez bor uekiet egészséges legyen.
Bono sit potus iste.
Dieser Trant sey euch zu gut.
Ez ital egészségre legyen.
Hoc vinum læti bibite.
Den Wein trincket mit Freuden.
Ez bort uigan igyátok-meg.
- T** Quid sternutanti imprecer?
Was sol ich dem Niesenden wünschen?
Prútskelőnek mit kívánniak?
- G** Sit tibi hoc felix.
Diß sey dir glücklich.
Egéség neked: Egéség utánna.
Te DEUS seruet.
Gott bewahre dich. Téged Isten meg-tartson.
- T** Quid auspicanti aliquid?
Was dem/ der etwas neues ansahet?
Mit valamit kezdőnek?
- G** Bono sit, quod instituis.
Zu gut sey dir/ was du ansahest.
Jódra legyen az mit kez deß.

Bona

Benè vertat, quod agis.

Es gerathe dir wohl / was du thust.

Jó vegre legyen, az mit szerzesz.

T Quid proficiscenti?

Wie wenn einer weg zeucht?

Mit az el-menőnek?

G Sit iter hoc felix tibi.

Dir sey der Weg glücklich.

Ez út néked szerentsés legyen.

Perfaustè solvas ancoram.

Ich wünsch daß du mit Glut hinfahrest

Boldog indulatod legyen.

Sit lætus tibi reditus.

Dir sey ein glückliche Zurückkunft.

Vig legyen néked meg-térésed.

T Quid hæc precanti referam?

Was antwort ich dem, der solches wünschet?

Mit fellyek annak, ki ilyent kíván nekem?

G Tantundem tibi precor.

Ich wünsche dir eben auch so viel.

Szintén annyit kívánok néked-is.

F I N I S.

Sequitur

H Y M N U S,
de Nativitate Domini nostri

JESU CHRISTI.

JESU Salvator, Mundi amator,
Tu es florum Flos. O JESU pie,
Fili Mariæ, Eja audi nos!

*Christ unser Leben / Heyland darneben /
O du edle Blum! O JESU fromme / Ma-
rien Sohne / Eja höre uns!*

Alme Rex Regum, Conditor
rerum, Tu es florum Flos; O JE-
SU pie, Fili Mariæ, Eja audi nos!

*HE R aller Herrscher / aller Ding
Schöpffer / O du edle Blum / O JESU
fromme / Marien Sohne / Eja höre uns!*

O Gratiöse, O Speciose, Chri-
ste florum Flos. O JESU pie, Fili
Mariæ, Eja audi nos!

*Ganste und milde / O schönes Bilde /
O du edle Blum! O JESU fromme / Ma-
rien Sohne / Eja höre uns!*

Ste

Sit tibi Chrifte, modulus iste,
gratus Florum Flos; O JESU pie,
Fili Mariæ, Eja audi nos!

Laß dir gefallen / dieß Lied mit Schalle /
O du edle Blum! O Jesu fromme / Ma-
rien Sohne / Eja höre uns.

Laus Trinitati, quam laudant
Sancti, Tu es florum Flos; O JE-
SU pie, Fili Mariæ, Eja audi nos!

Ein Gott im Throne / Drey in Perso-
nen / O du edle Blum! O JEſu from-
me / Marien Sohne / Eja höre
uns!

ਅ ਮ ਏ ਨ.

Summa Deo Soli Gloria, Laus & Honor!

17 Michael **0697** und froh **87** Engelbe
18 Wilhelm **0601** Wind/**88** Evers
19 Elisabeth **8** Justus fast **89** Zheodor,
20 Herman **2** Wind/**10** Euberg,
Herman Duff **14** Clara **14** Marti

47. Vom ins-Gewand/ Matth. 22.
22. **D** 23. **A**pp. **E**ssiglein. 24. 12 **A** 23.
25. **E**lein 26. 22. **B**indich 27. 13 **A**rschel
28. **J**osias. 29. 2. **S**onnes 30. 14 **D**badid
31. **E**artharina. 32. 2. **S**onnes 33. 15 **A**epolm:
34. 26 **E**urad 35. 2. **G**ewolke/ 36. 16 **D**hama:
37. 27 **S**onnet 38. 2. **S**wind/ 39. 17 **A**lpha:
40. 28 **G**umbers 41. **E**rrdelsch/ 42. 18 **B**etag

48 Bon der Errettung Christi/ Matth: 21
29 1. 26. 28/3 i. n. schnee/ 19 24
20 2. 26. 28/3 i. n. schnee/ 19 24
20 2. 26. 28/3 i. n. schnee/ 19 24

Zu Gratwirth/strich drauf guten Wein/
Und dankt Dir für die Gaben sein.

44 Von der Sündlichen Pschicht/Watth. 22.
 45 20. **Alte Hell** Nachlaß **22** **A 10.**
 46 **Alles Gesien d. 23.** **der 23** **Severf**
 47 **3** **Gottlieb d. 27.** **28** **Kalte 24** **Martha**
 48 **4** **Otto** **□ 21** **Gut 25** **Geppin**
 49 **5** **Emertius d. 26.** **26** **Wenig**
 50 **6** **Leonhard 27.** **28** **sch. 27** **Cabin.**
 51 **7** **Engelherd 28.** **29** **schines 28** **29** **Cabin.**

41. Dione is omniſchickter Gebirg / 3 ph. 4.
 42. Cereus 68. Zechen 20 21.
 43. Theodorus .. und nicht anders 30 Zehen.
 44. Iulianus .. zu ſonderlich 1 20. 5.
 45. Lucius .. ſalt 1 20. 5.
 46. Pontus .. 20. 20. 20. 20. 20. 20.
 47. Diocletus .. 20. 20. 20. 20. 20. 20.
 48. Cereus .. 20. 20. 20. 20. 20. 20.

Ms. D.aa. 6.609.18 fol. 25r **Vind.**